

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEK

*ZADANIE JEST REALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU, PN. „Z TROPIKU DO TROPIKU NA CZESKO-POLSKIM POGRANICZU”/
„Z TROPŮ DO TROPŮ PO ČESKO POLSKÉM POMEZÍ” (NR PROJEKTU: CZ.11.2.45/0.0/0.0/15_003/0000300), DOFINANSOWANEGO ZE
ŠRODKŮV EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO W RAMAČH PROGRAMU INTERREG V-A
REPUBLIKA CZESKA – POLSKA*

Najciekawsze Palmiarnie w Polsce

Palmiarnie to specjalne szklarnie, w których wyeksponowane są najróżniejsze gatunki roślin niespotykanych w naszym klimacie. Szczególnie wyjątkowa jest wizyta w takim miejscu, jak pogoda za oknem nie nastraja do spacerów w terenie lub jak jesteśmy już spragnieni wiosennego słońca. Palmiarnia to także wyjątkowe miejsce w sezonie letnim, bo gdzie indziej możemy zobaczyć np. owocujące drzewka pomarańczowe? Poza wałbrzyską Palmiarnią jest jeszcze kilka takich podobnych miejsc w Polsce. Oto one:

Palmiarnia w Gliwicach

Budynek palmiarni to nowoczesna konstrukcja architektoniczna o powierzchni użytkowej 2000 m². Rośnie w nim ponad 5600 roślin, a najstarsze okazy mają ponad 150 lat. Palmiarnia ta jest podzielona na pięć pawilonów tematycznych. W pierwszych czterech, oprócz egzotycznych roślin, znajdują się również terraria z gadami, akwaria z żółwiami i płaszczkami, klatki z egzotycznymi papugami i kanarkami.

Historia Palmiarni Gliwickiej sięga 1880 roku, kiedy to na terenie kształtującego się parku miejskiego powstały pierwsze szklarnie o charakterze wystawowym. Dynamiczny

rozwój obiektów rozpoczął się jednak w 1924 roku, kiedy to zorganizowano wielką wystawę roślin egzotycznych. Wśród nich prezentowano kolekcję palm. Trzy z nich

Palmiarnia w Gliwicach; źródło - Wikipedia

należące do gatunku feniks kanaryjski do dnia dzisiejszego rosną w pawilonie historycznym. W 1925 roku otwarto pierwszy na Śląsku wielki basen o pojemności 120m³ wody dla jednej z największych na świecie roślin wodnych *Victoria regia*. Odtąd można było podziwiać liczne rośliny z nad Amazonki. Zbudowano terraria oraz klatki dla egzotycznych zwierząt. Zachwyty wzbudzały akwaria z kolorowymi rybkami, żabami i żółwiami. Podobnie w ptaszarni, wśród wielu ptaków królowały brazylijskie papugi. Gwałtowny rozwój ilościowy, a także wzrost palm nakazał powiększenie Palmiarni. W styczniu 1945 roku obiekty zostały niemal doszczętnie zdewastowane. Powybijane szyby, niesprawną kotłownią i panujący mróz spowodował utratę prawie całej kolekcji roślin. Jednak dzięki zaangażowaniu ówczesnych pracowników jeszcze w 1947 roku placówka ponownie została otwarta dla zwiedzających. Pogarszający się stan techniczny obiektów i wzrost zagrożenia dla zwiedzających wymusił decyzję o zamknięciu Palmiarni 1985 roku. W kolejnych latach postanowiono całkowicie zmodernizować wszystkie szklarnie, przy jednoczesnym zachowaniu roślin. Dziś najwyższy pawilon palmiarni mierzy 22 m – co zapewnia dalszy rozwój palm.

Palmiarnia Łódzka

Jest to jedna z najnowocześniejszych palmiarni w Europie, a otaczający ją Park Źródlika jest najstarszym parkiem miejskim w Łodzi, powstałym na początku XIX w. Palmiarnia w Łodzi została udostępniona po raz pierwszy dla zwiedzających w 1956 roku. Spadkobierczyni kolekcji roślin – przede wszystkim palm – z oranżerii fabrykantów i carskich urzędników.

Wraz z gwałtownym rozwojem przemysłowym w drugiej połowie XIX wieku obok fabryk włókienniczych powstawały w Łodzi pałace fabrykantów i ogrody z rzadkimi, cieplarnianymi roślinami. Kryzys gospodarczy w latach 20. ubiegłego wieku doprowadził do likwidacji oranżerii i oddawania roślin szklarniom miejskim. Trafiły tam także zbiory pozostawione w czasach I wojny światowej przez uciekających z Łodzi carskich urzędników.

Wraz z upływem czasu rośliny przestawały się mieścić w szklarniach. Zdecydowano więc w 1955 r. o adaptacji budynku dawnej stołówki w parku Źródlika. Podwyższono o kilka metrów dach, a donice z najwyższymi roślinami zagłębiono w grunt. Po remoncie w 1956 roku palmiarnia została udostępniona

publiczności.

Palmiarnia w Łodzi, źródło: Wikipedia

Kolejna modernizacja i podwyższenie dachu miało miejsce w 1970 roku, ponieważ rosnące rośliny napierały na dach. Została też przeszklona górna kondygnacja.

Ostatni remont odbył się w latach 1999-2003. Starą budowlę obudowano przeszkloną konstrukcją stalową, do której zamontowano po raz pierwszy w Polsce zewnętrzną, tzw. zintegrowaną ścianę grzewczą. Cała palmiarnia została podzielona na trzy niezależne części – pawilon śródziemnomorski, tropikalny oraz pomieszczenie z bogatą kolekcją kaktusów. W pawilonie dla roślinności twarolistnej, głównie śródziemnomorskiej, oglądać można m.in. ponad 130 letnie palmy, cytrusy, wawrzyny, rozmaryny, laury i laurowiśnię, gardenie, mirty, araukarie czy lawey. W kolejnym z roślinnością tropikalną prezentowane są bromelie, liany, palmy kokosowe, pandany, figowce, filodendrony, duża kolekcja storczyków i paproci. Ostatnie pomieszczenie to zbiór roślinności pustynnej - kaktusy i inne sukulenty. W całych zbiorach palmiarni jest ok. 4,5 tys. okazów roślin należących do ponad 1100 gatunków i odmian.

Palmiarnia Poznańska

Palmiarnia Poznańska znajduje się w poznańskim Parku Wilsona. Na powierzchni 4600 m² w 12 pawilonach (część jest niedostępna dla publiczności – rozmnaża się w nich rośliny) prezentowanych jest około 1100 gatunków roślin, a w akwarium 170 gatunków ryb oraz około 50 gatunków roślin wodnych. Palmiarnia Poznańska jest największą w kraju i jedną z największych w Europie. Palmiarnia ta powstała w 1911 na terenie ówczesnego Ogrodu jako budynek murowany, o dużych powierzchniach przeszklonych i powierzchni 534 m². W związku z dużym przyrostem eksponatów w 1924 dodano system połączonych szklarni, w 1922 pierwsze wystawowe akwarium

w kraju, a w 1929, na dzień przed otwarciem Powszechnej Wystawy Krajowej, oddano nowy powiększony budynek. W siedmiu pawilonach oprócz roślin prezentowano również ryby, owady i gady. Podczas II wojny światowej

wybuch bomby lotniczej podczas alianckiego nalotu w 1941 roku spowodował, że w szklarni wypadły szyby i podczas zimy 1941/1942 wiele eksponatów zginęło. Połamane zostały drzewa i krzewy, a 30% najcenniejszych gatunków roślin poważnie. Podczas walk w 1945 palmiarnia została zniszczona w 90%, jednak już w tym samym roku przystąpiono do odbudowy. Dzięki uratowaniu części zbiorów, a także roślinom zwiezionym z terenu całego kraju już w 20 kwietnia 1946 otwarto niemal wszystkie pawilony. Palmiarnia otrzymała też liczne dary z innych instytucji i miejscowości.

Palmiarnia Poznańska; źródło: Wikipedia

W 1961 roku Międzynarodowe Targi Poznańskie przekazały palmiarni swoją szklarnię, dzięki której, po połączeniu z istniejącym kompleksem powierzchnia obiektu wzrosła do 2528 m². Rdzewiejąca i gnijąca wskutek upływu czasu konstrukcja została zamknięta dla zwiedzających 11 kwietnia 1978 r., lecz nadal utrzymywano bogatą kolekcję w celach naukowych. W 1982 r. podjęto decyzję o budowie nowej palmiarni. Palmiarnia Poznańska ponownie otworzyła swoje podwoje dla zwiedzających 1 października 1992 roku.

Palmiarnia zielonogórska

Palmiarnia Zielonogórska jest położona na szczycie Winnego Wzgórza w Zielonej Górze i otoczona tzw. Parkiem Winnym porośniętym winoroślami. Jest to jedna z najbardziej rozpoznawalnych atrakcji turystycznych miasta. Znajduje się w niej ok. 150 gatunków roślin ze strefy równikowej i zwrotnikowej, w tym daktylowiec kanaryjski. Poza eksponowaniem egzotycznych roślin i zwierząt Palmiarnia pełni funkcję punktu widokowego oraz kawiarni i restauracji z parkietem, w której organizowane są imprezy kulturalne

i okolicznościowe. Na terenie obiektu mieści się również XIX-wieczny domek winiarza.

Palmiarnia Zielonogórska; źródło: Wikipedia

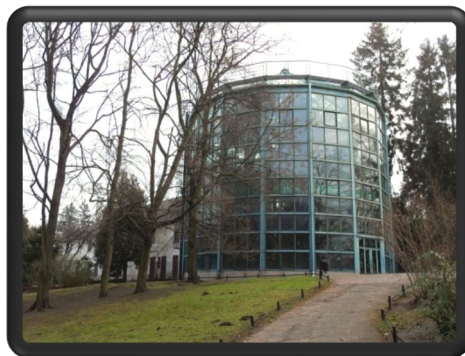
Powstały w 1818 roku dom winiarski na Winnym Wzgórzu należał założyciela wytwórni win musujących. Winiarnię przejął 13 września 1945 roku Grzegorz Zarugiewicz, dyrektor techniczny Lubuskiej Wytwórni Win. W 1961 roku na tyłach domu winiarskiego postawiona została pierwsza szklarnia służąca jako kawiarnia, uruchomiona 1 maja. Jej pierwotna powierzchnia wynosiła ok. 220 m². Palmiarnia była następnie wielokrotnie powiększana na przestrzeni lat. Znaczna rozbudowa Palmiarni połączona z jej modernizacją trwała od 2006 r. do czerwca 2008. Jednym z jej powodów był rosnący wewnątrz daktylowiec.

Palmiarnia Parku Oliwskiego

Palmiarnia w Parku Oliwskim jest udostępniana dla zwiedzających za darmo od maja do października. Powstała w drugiej połowie XVIII w. jako klasztorny ogród zimowy skupiający egzotyczne rośliny. Stanowiła element kompozycyjny parku.

Znajduje się niedaleko jego głównej drogi, na południowy wschód od pałacu opackiego.

W XIX w., w latach 50. i w 1984 dokonywano jej rozbudowy. Obecnie zabudowania palmiarni składają się ze wschodniego parterowego, murowanego budynku na planie prostokąta i części zachodniej, którego współczesna, cylindryczna forma powstała w 1954. Szklana kopuła sięga wysokości 15 m. W środku można obserwować w warunkach zbliżonych do naturalnych palmy, bananowce, araukarie, filodendrony, kaktusy, aloesy, agawy, opuncje, fikusy, storczyki, sagowce i inne. Oliwski daktylowiec ma 180 lat i jest jedynym takim drzewem w Polsce. Jako element zespołu pocysterskiego palmiarnia została wpisana w 1971 roku do rejestru zabytków. We wrześniu 2017 dotychczasowa konstrukcja palmiarni została rozebrana, a w jej miejscu przewidziano nowy, wyższy obiekt, uwzględniający aktualną wysokość daktylowca.

Palmiarnia w Parku Oliwskim; źródło: Wikipedia

Palmiarnia w Łazienkach Królewskich w Warszawie

Nowa Pomarańczarnia, Nowa Oranżeria to budynek znajdujący się w Łazienkach Królewskich w Warszawie, w południowej części ogrodu, przy alei zwanej Drogą Wilanowską lub Chińską. Powstała w latach 1860-1861 według projektu Adama Adolfa Loewe i Józefa Orłowskiego jako drugi obiekt w Łazienkach o tym przeznaczeniu. Dla odróżnienia, dawną Pomarańczarnię stanisławowską zaczęto nazywać Starą Pomarańczarnią.

Główną część budynku stanowi wydłużona sala, która jest przeszklona od strony południowej, która przeznaczona była pierwotnie na przechowywanie w okresie chłódów drzew egzotycznych. Obecnie został tu urządzony stały ogród z różnorodnymi roślinami, również tropikalnymi. Pomieszczenia od strony północnej zostały przeznaczone na urządzenie stylowej restauracji „Belvedere”, swym wystrojem nawiązującej do lat wzniesienia budynku.

Palmiarnia w Łazienkach Królewskich w Warszawie; źródło: Wikipedia